

FOTO WIKIMEDIA COMMONS

Kampbewaakster **Irma Grese** en kampcommandant **Josef Kramer**, als gevangenen in augustus 1945.

Emancipatie van de misdaad

FEMALE CRIMINALS De podcast *Female Criminals* portretteert nu al 91 afleveringen enkel vrouwelijke schurken en kiest telkens de monsters. Historisch en soms politiek word je er wijzer van.

Door onze redacteur **Steven de Jong**

De *true-crime* podcast waarin vrouwen niet slechts slachtoffer zijn." Zo beveelt Parcast Studios in Los Angeles een van zijn langstlopende podcasts aan: *Female Criminals*. Al 91 weken worden hierin de levensverhalen gepresenteerd van de grootste vrouwelijke misdadigers uit de geschiedenis. Van bankrover Bonnie Parker (die van Clyde), de links-extremistische terrorist Ulrike Meinhof tot de concentratiekampbewaakster Irma Grese (1923-1945).

Presentatoren Vanessa Richardson en Sami Nye vertellen meeslepend. Om en om dragen ze voor uit een gedetailleerd maar vlot script, dat put uit bio's en getuigenverklaringen. In het geval van Irma Grese wordt het af en toe een wel heel akelig hoorspel. Haar gewoonte om bijtgrage honden op Joodse gevangenen af te sturen, wordt ingeleid met geblaf.

Female Criminals lepelt niet zomaar alles op in afleveringen van soms wel vijftig minuten. Er wordt ook gezocht naar motieven. Zo zou de arme boerendochter Irma Grese veel gepest zijn op school. Het nazisme gaf haar weer zelf-

vertrouwen: met haar uiterlijk (blond haar, blauwe ogen, slank postuur) was ze het Arische ideaal van de Bund Deutscher Mädel, gelieerd aan de Hitlerjugend. Maar verklaart die waan van superioriteit ook het sadistisch genoegen waarmee ze de schrik van drie kampen werd? Verklaart dat haar drang tot seksueel misbruik? Waarom genoot ze van de gruwelijke Mengele-experimenten?

Psychopaat

Female Criminals komt daar niet helemaal uit. Haar gedrag is zo extreem, de afwezigheid van berouw zo nadrukkelijk, dat ze wel psychopaat moet zijn geweest. Toch zoekt de podcast de slechtheid deels buiten Grese. Uit het klassieke Milgram-experiment zou blijken dat een meerderheid - onder invloed van een instruerende autoriteit - bereid is ondergeschikten zo met stroomstoten te straffen voor foute antwoorden ('BzBzzz', klinkt het in de podcast) dat ze uiteindelijk bezwijken. Maar geldt dit ook voor Grese? Zij ging juist veel verder dan haar werd opgedragen.

Op 13 december 1945 kreeg 'the beautiful beast', toen pas 22 jaar, de strop in

het Bergen-Belsenproces.

Female Criminals kiest telkens de monsters. Niet de 'gewone crimineel', maar de absolute uitzondering. Historisch en soms politiek word je daar wijzer van, zeker in het geval van Ulrike Meinhof en haar Rote Armee Fraktion, maar op sociaal-psychologisch gebied betekent het vrij weinig. En dat terwijl er best wat studie is gedaan naar slechte vrouwen.

Arbeidsparticipatie

Volgens het CBS zijn mannen van Nederlandse komaf vier maal vaker verdachte dan vrouwen. Ondertussen bestaat de indruk dat 'criminelen steeds vaker vrouw' zijn, zoals het *AD* eens kopte. Europol kwam deze maand zelfs met een Most Wanted-lijst, genaamd 'Crime has no gender', waarop overwegend vrouwen staan. Het agentschap vermoedt dat vrouwen opklimmen in de georganiseerde misdaad en trekt een gelijkentje met hun groeiende arbeidsparticipatie. Misdadigheid is immers ook een vak.

Is dit dan de keerzijde van emancipatie? Welnee, argumenteerde crimino-

loog Anne-Marie Slotboom vorig jaar op NPO Radio 1. Emancipatie heeft eerder een matigend effect op mannen. „Zij worden er beter, milder en minder crimineel van." Deze week reageerde ze op Europol. Ze bestrijdt het idee dat vrouwen een criminele inhaalslag maken. Mannen blijven de misdaad stevig domineren (bij moord is maar vijf procent van de daders vrouw). Mannen zijn ook veel langer crimineel, gewelddadiger en vaker organisator dan assistent.

In het essay *Geen prooi meer maar jager: de opmars van de gevaarlijke vrouw* van VN-auteur Justine le Clercq (volgens haar bio „ex-crimineel en docent sociale wetenschappen") worden de cijfers iets anders geïnterpreteerd. Zij sprak met een vrouw die eerder man was en hormonen slikte. „Alles veranderde", ervoer deze transvrouw. „Daar waar ik eerst de wereld in wilde trekken en mijn bedrijf steeds groter wilde maken, had ik ineens geen zin meer om te reizen. Ik wilde thuis zijn, de boel gezellig maken, vrienden om me heen." Gespeend van dit soort inzichten, concentreert de podcast zich iets te veel op het maken van portretten.

Podcast

Female Criminals
Presentatie: Vanessa Richardson en Sami Nye. Geproduceerd door Parcast Studios, Max Cutler. Via Spotify en parcast.com/criminals
●●●○○